הַגָּלָל עַד תָּמוּ'. והשן נקראת 'גלל', משום שלפעמים היא מגולה ולפעמים היא מכוסה. ומאחר שנאמר בה לשון 'ביעור', אף 'ובִיעֵר' שנכתב בפרשת נזיקין אמור בנזקי שן.

מבארת הגמרא את דברי הברייתא המפרשת את מקורם של שן ורגל מן התורה. **אָמַר מַר**, 'וְשִׁלַּח' זוֹ הָרֶגֶל. **וְכֵן הוּא אוֹמֵר**, 'מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר'. מקשה הגמרא: וכי **מַעֲמָא** ש'וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָה' מתפרש ברגל, הוא רק משום **דִּכְתַב רַחֲמָנָא** 'מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר'. **הָא** אף בלַאו הָכִי בהכרח יש להעמידו ברגל, שאם לא כן **בְּמַאי מוֹקְמַתְּ לַהּ** – במה תעמידנו. הלא **אִי** בקֶרֶן, הרי כבר **כְּתִיב** חיוב שן בתורה, שנאמר 'כי יגוף שור איש', כמבואר לעיל. **וְאִי** בשֵׁן, הלא כבר **כְּתִיב** חיוב שן בתורה, שנאמר 'וביער בשדה אחר'. אם כן למה הוצרכה הברייתא להוכיח ש'ושילח' זה הרגל ממה שנאמר 'משלחי רגל השור והחמור'.

מתרצת הגמרא: **אִיצְטְרִיךְ** הכתוב האמור ללמד ש'ושילח' זה הרגל, משום **דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא** להעמיד **אִידֵי וְאִידֵי** [בין 'ושילח' ובין 'וביער'] **אֵשֵׁן**. **וְהוצרכו** שניהם להכתב משום **דְּהָא** [וביער] מדבר בשן **דְּמַכְלֵיָא קָרְנָא** – באכילה המכלה את לגמרי את גוף הדבר הניזוק, **וְהָא** [ושילח] מדבר בשן **דְּלָא מְכַלְיָא קָרְנָא** – באכילה שאינה מכלה לגמרי את גוף הדבר הניזוק, כגון שאכלה פירות מחוברים לקרקע, שסוף הערוגה לחזור ולצמוח שוב לאחר אכילתה. **קָא מַשְׁמַע לָן** הכתוב, שחייבה התורה גם במקום שלא מתכלה הקרן לגמרי. לכך הוצרכה הברייתא להוכיח מ'משלחי רגל השור והחמור' ש'ושילח' זה הרגל.

שואלת הגמרא: **וְהָשְׁתָּא דְּאוֹקֵימְנָא** את ה'ושילח' **אַרֶגֶל**, **שֵׁן דְּלָא מְכַלְיָא קָרְנָא מְנָלַן** שהיא חייבת. הלא מ'וביער' שהוא המקור לחיוב שן לא משמע אלא שן דמכליא קרנא.

משיבה הגמרא: יש לה לשן דלא מכליא קרנא להתחייב **דִּומְיָא דְּרֶגֶל**. **מָה רֶגֶל לֹא שֵׁנָא מְכַלְיָא קָרְנָא וְלֹא שֵׁנָא לֹא מְכַלְיָא קָרְנָא** שהיא חייבת, שהרי לא נאמר בה 'וביער', **אַף שֵׁן לֹא שֵׁנָא מְכַלְיָא קָרְנָא וְלֹא שֵׁנָא לֹא מְכַלְיָא קָרְנָא**, ובשני האופנים היא חייבת.

אָמַר מַר, 'וּבִעֵר' זוֹ הַשֵּׁן. **וְכֵן הוּא אוֹמֵר** 'כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל עַד תָּמּוּ'. מקשה הגמרא: וכי **מַעֲמָא** ש'וביער בשדה אחר' זה שן הוא רק משום **דִּכְתַב רַחֲמָנָא** 'כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל עַד תָּמּוּ'. **הָא** אף **בלַאו הָכִי** בהכרח יש להעמידו בשן. שאם לא כן **בְּמַאי אוֹקֵימְנָא לַהּ** [במה תעמידנו]. הלא **אִי** בקֶרֶן, הרי כבר **כְּתִיב** בתורה את חיובה בכתוב 'כי יגוף שור איש', **וְאִי** ברֶגֶל, הלא כבר **כְּתִיב** חיובה בכתוב 'וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָה', ואם כן למה צריך להוכיח מ'כאשר יבער הגלל' ש'וביער' זו השן.

מתרצת הגמרא: **אִיצְטְרִיךְ** הכתוב האמור ללמד ש'וביער' זו השן, משום **דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא** להעמיד **אִידֵי וְאִידֵי** [בין 'ושילח' ובין 'וביער'] **אַרֶגֶל**. **וְהוצרכו** שניהם להכתב משום **דְּהָא** [וביער] מדבר ברגל **דְּאָזֵיל מְמִילָא** [שהולכת מאליה] בלא ששילחוה הבעלים, **וְהָא** [ושילח] מדבר ברגל **דְּשָׁלַח שַׁלּוּחֵי לֹא שֵׁנָא דְּאָזֵיל מְמִילָא** שהיא חייבת, שהרי לא נאמר בה 'ושילח', **אַף רֶגֶל לֹא שֵׁנָא שַׁלְּחָה שְׁלוּחֵי לֹא שֵׁנָא אָזְלָה מְמִילָא** היא חייבת.

מקשה הגמרא: **וְלִכְתּוֹב רַחֲמָנָא** רק 'וְשִׁילַּח' ונלמד ממנו גם לשן וגם לרגל, **וְלֹא בָּעֵי** לכתוב 'וּבִיעֵר', **דְּהרי** 'ושילח' **מַשְׁמַע** גם **רֶגֶל וּמַשְׁמַע** גם **שֵׁן**. **מַשְׁמַע רֶגֶל** משום **דִּכְתִיב** 'מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר', **וּמַשְׁמַע** גם **שֵׁן** משום **דִּכְתִיב** [דברים לב כד] 'וְשֶׁן בְּהֶמֹת אֲשַׁלַּח בָּם'. מתרצת הגמרא: **אִי לַאו** קְרָא **יְתֵירָה** של 'וביער', **הֲוָה אָמֵינָא** שאין שתיהן חייבות, אלא אחת משתיהן בלבד, **אוֹ הָא אוֹ הָא**. **אוֹ רֶגֶל** חייבת משום **דְּהֵוֵי לֵיקוֹ מְצוּי**, שכן היא מהלכת כל שעה, ושן פטורה. **אוֹ שֵׁן** חייבת משום **דְּיֵשׁ הֲנָאָה לְהֵוֵיקוֹ** ורגל פטורה.

דוחה הגמרא תירוץ זה: **מִכְּדֵי** [הרי] שן ורגל **שְׁקוּלִין הֵן** זה לזה, שכן לכל אחד מהם יש חומרא שאיננה בחבירו. **וְאם** כן אף אם יכתב רק 'ושילח' **יָכוֹל שְׁנֵיהֶם** ויתחייבו מכתוב זה, **דְּאם** לא כן **הֵי מַנֵּיהוּ מַפֶּקֶת** – איזה מהם תוציא מכלל חיוב. הרי שניהם שווים, ובעל כרחנו עלינו לחייב את שניהם.

מתרצת הגמרא תירוץ אחר: אכן גם אם היה נכתב 'ושילח' לבד היינו למדים ממנו גם שן וגם רגל. אך **אִצְטְרִיךְ** להכתב גם 'וביער', משום שלולא נכתב **סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא, הֲנֵי מִילֵּי** שחייבה התורה על שן ורגל, דוקא **הֵיכִי דְּשַׁלַּח שַׁלּוּחֵי** [שילחה] בעליה לרעות בשדה אחרים, **אֲבָל** אם **אָזְלָא** הבהמה **מְמֵילָא לֹא** תתחייב. **קָא מַשְׁמַע לָן** 'וביער' ששן ורגל חייבות גם כשהלכו מאליהן והזיקו.

חוזרת הגמרא לדברי רב פפא שיש תולדות שאינן כאבותיהן, ודנה האם יכתן להעמידם בתולדות שן: **תּוֹלָדָה דְּשֵׁן מַאי הִיא, נִתְחַכְּכָה בַּכּוֹתֶל לְהַנָּאָתָהּ** ומתוך כך הפילתו, **וְטִינְפָּה פֵּירוֹת לַהֲנָאָתָהּ** על ידי שהתגלגלה עליהם כדרך סוסים וחמורים. וכל אלו תולדות שן הן משום שהחזיק בא על ידי הנאת הבהמה. אם כן, **מַאי שְׁנָא שֵׁן דְּיֵשׁ הֲנָאָה לְהֵוֵיקוֹ, וּמָמוֹנָךְ, וּשְׁמִירָתוֹ עָלֶיךָ**, הרי **הָנֵי** תולדות **נַמֵּי יֵשׁ הֲנָאָה לְהֵוֵיקוֹ, וּמָמוֹנָךְ, וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ**, ומדוע ישתנה דינם מדין האב. אם כן לא יתכן להעמיד את דברי רב פפא בתולדות שן.

מנסה הגמרא לפרש את דברי רב פפא באופן אחר: **אֶלָּא תּוֹלָדָה דְּשֵׁן כְּשֵׁן, וְכִי קָאָמַר רַב פָּפָּא** 'תולדות שן' **אַתּוֹלָדָה דְּרֶגֶל** אמר כן.

דוחה הגמרא פירוש זה: אף ברגל לא יתכנו דברי רב פפא, שכן **תּוֹלָדָה דְּרֶגֶל מַאי הִיא, חִיקָּה בְּנוּפָּהּ דֶּרֶךְ הילוּכָהּ, בְּשֶׁעָרָהּ דֶּרֶךְ הילוּכָהּ, בְּשִׁלְיָהּ** [במשא שבאמתחתה] **שֶׁעֲלֶיהָ, בְּפִרּוּמְבָּיָא** [רסן] **שֶׁבְּפִיהָ, בְּזוֹג** [פעמון] **שֶׁבְּצַוָּארָהּ**. אם כן **מַאי שְׁנָא רֶגֶל דְּהֵוֵיקוֹ מָצוּי, וּמָמוֹנָךְ, וּשְׁמִירָתוֹ עָלֶיךָ, הָנֵי** תולדות **נַמֵּי הֵוֵיקוֹ מָצוּי, וּמָמוֹנָךְ, וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ**, ומדוע ישתנה דינן מדין האב.

מנסה הגמרא לפרש באופן אחר: **אֶלָּא תּוֹלָדָה דְּרֶגֶל כְּרֶגֶל, וְכִי קָאָמַר רַב פָּפָּא** 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן', **אַתּוֹלָדָה דִּבּוֹר**.

מבררת הגמרא מהי תולדת בור, והאם יתכן להעמיד בה את דברי רב פפא. שואלת הגמרא: **תּוֹלָדָה דְּבוֹר מַאי נִיהוּ** [מהי]. **אִילֵימָא אָבָן** נזיקין של בור הוא בור בעומק **עֲשָׂרָה** טפחים שיש בו כדי להמית את הנופל בו, **וְאִילּוּ תּוֹלָדָה** היא בור בעומק **תִּשְׁעָה** טפחים או פחות מכך שאין בו כדי להמית אלא רק כדי להזיק.

דוחה הגמרא: הרי לא יתכן לפרש כן את דברי רב פפא. שכן **לֹא תִּשְׁעָה** טפחים **כְּתִיבִי** בתורה בפרשת בור, **וְלֹא עֲשָׂרָה** טפחים **כְּתִיבִי** בה, ובשם שבור עשרה ראוי להקרא אב, הוא הדין לבור תשעה.

משיבה הגמרא: **הָא לֹא קַשְׁיָא**, משום שיש לומר שהבור האמור בתורה הוא בור עשרה בדוקא, שכן **'וְהָמַת הָיָה לוֹ' אָמַר רַחֲמָנָא** בפרשת בור. **וְקִים לְהוּ לְרַבָּנָן**, שרק **עֲשָׂרָה** טפחים של עומק הבור **עֲבָרָן** [עושים] **מִיתָה**, אבל **תִּשְׁעָה** טפחים, **נִזְקִין** בלבד **עֲבָרֵי**, אבל **מִיתָה לֹא עֲבָרֵי**. ומאחר שהכתוב מדבר בשור וחמור שנפלו לבור שיש בו עשרה טפחים ומתו, דוקא בור זה קרוי אב, אבל בור תשעה שניזוקו בו השור והחמור שאינו מפורש בכתוב, אינו אלא תולדה.

דוחה הגמרא תירוץ זה, **סוֹף סוֹף** שניהם אבות הם, שכן בור **זֶה** של עשרה הוא **אָב לְמִיתָה**, **וּבור זֶה** של תשעה הוא **אָב לְנִזְקִין**, שהרי שניהם מתחייבים מתוך דיוק הכתוב האמור. שכן מ'והמת יהיה לו' משמע שרק בבור עשרה שהוא ראוי להמית חייבים על מיתת השור, אבל בפחות מעומק זה אין חייבים על מיתת השור אלא על נזקיו בלבד. נמצא שבין בור עשרה למיתה ובין בור תשעה לנזקים מפורשים בכתוב, ושניהם אבות.

מנסה הגמרא להעמיד את דברי רב פפא באופן אחר: **אֶלָּא** מה שאמר רב פפא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן', אמר כן **אַתּוֹלָדוֹת** בור שהן **אָבְנוּ סַכִּינוּ וּמַשָּׂאוֹ שֶׁהִנִּיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיקוּ** בני אדם שנתקלו בהם. דוחה הגמרא, אבנו סכינו ומשאו אלו **הֵיכִי דָּמֵי** – באיזה אופן הם אמורים. **אִי דְּאַפְקְרִינְהוּ** [הפקירם] והניחם ברשות הרבים, הלא **בֵּין לְרַב וּבֵין לִשְׁמוּאֵל** שנחלקו בדין דומה שיובא בסמוך, **הֵיינוּ בּוֹר**, ולא יתכן לומר עליהם 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן', שהרי הם דומים לגמרי לאב של בור עצמו, ואין שום סיבה שישתנה דינם מדין האב.

וְאִי דְּלָא אַפְקְרֵינְהוּ לאבנו סכינו ומשאו אלו ועדיין הם שלו, הלא כבר נחלקו רב ושמואל בדין זה. אִי לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר אף על פי שהם ממונו בּוּלָּם [כל תקלה שהיא ממונו] מְבוֹרוֹ לָמַדְנוּ, חַיְינוּ תולדת בּוֹר. וְאִי לְרַב דְּאָמַר 'בּוּלָּם [כל תקלה שהיא ממונו] מְשׁוֹרוֹ לָמַדְנוּ', חַיְינוּ תולדת שׁוֹר.

מסיקה הגמרא: כל תולדת בור יש לה להחייב כדין בור, שהרי מַאי שְׁנָא בּוֹר שֶׁכֵּן תְּחִלַּת עֲשִׂיָּיתוֹ לְנֶזֶק – שמתחילת כרייתו ברשות הרבים הוא עומד להזיק, וְהוּא מָמוֹנְךָ, וּשְׁמִירָתוֹ עָלֶיךָ, הָנֵי אבנו סכינו ומשאו נַמִּי, תְּחִלַּת עֲשִׂיָּיתָן [הנחתם ברשות הרבים] עומדת לְנֶזֶק, וְהֵם מָמוֹנְךָ, וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ. על כן יש להם להתחייב כבור עצמו, ולא יתכן שעליהם אמר רב פפא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן'.

מנסה הגמרא לפרש את דברי רב פפא באופן אחר: אֶלָּא תּוֹלְדָה דְּבוֹר כְּבוֹר, וְכִי קָאָמַר רַב פָּפָּא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן', אַתּוֹלְדָה דְּמַבְעֶה אמר כן.

דוחה הגמרא: הלא מַאי נִיהוּ [מהן] תולדות מבעה, אִי לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר 'מַבְעֶה זוֹ שֵׁן', הָא אוֹקִימְנָא לעיל (עמוד א) שדין תּוֹלְדָה דְּשֵׁן הוא כְּדִין שֵׁן לכל דבר, משום שהיא דומה לשן בכל תכונותיה. וְאִי לְרַב דְּאָמַר 'מַבְעֶה זֶה אָדָם המזיק', מַאי אָבוֹת וּמַאי תּוֹלְדוֹת אִית בֵּיהּ, הלא כל נזק שנעשה על ידי האדם הוא אב.

וְכִי תֵּימָא, אָב של אדם המזיק הוא נזק שעשה האדם כשהוא נֵיעוֹר, וְתוֹלְדָה של אדם המזיק הוא כשהזיק בעודו יָשֵׁן, וְהָתְנַן (להלן כו.) 'אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן', ולעולם הוא חייב על נזקיו. ואם כן, אף אם ישן אינו אלא תולדה, מכל מקום דינו כדין האב, ולא יתכן להעמיד בו את מה שאמר רב פפא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן'.

מנסה הגמרא לתרץ: אֶלָּא אֲבִיחוּ [רוק הפה] וְנִיעוֹ [ליחת החוטם] שהזיק האדם בהם, שהם תולדות אדם המזיק, עליהם אמר רב פפא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן'.

דוחה הגמרא: כיחו וניעו אלו חֵיכֵי דָּמֵי - באיזה אופן הזיקו. אִי בַּהֲדֵי דְּאָזְלִי קָמְזַקֵּי – אם בדרך הילוכם הזיקו, הלא כֹּחַ של האדם הָוֶה, והלכה בידינו שכוחו כגופו, ואם כן ודאי שתולדות אלו הן כיוצא בהן. וְאִי הזיקו על ידי שהחליק בהם אדם בָּתַר דְּנָיֵיח [לאחר שנחו] על הארץ, הלא בֵּין לְרַב בֵּין לִשְׁמוּאֵל שנחלקו באבנו סכינו ומשאו שלא הפקירם, חַיְינוּ בּוֹר, שכן ודאי מפקיר אדם את כיחו וניעו, ולאחר שהפקירם לדברי הכל הם בור. והרי תולדות בור הן כיוצא בו, כמבואר לעיל.

מנסה הגמרא לפרש את דברי רב פפא באופן אחר: אֶלָּא תּוֹלְדָה דְּמַבְעֶה כְּמַבְעֶה, וְכִי קָאָמַר רַב פָּפָּא 'תולדותיהן כיוצא בהן', אַתּוֹלְדָה דְּאֵשׁ אמר כן.

דוחה הגמרא: תּוֹלְדָה דְּאֵשׁ מַאי נִיהוּ? אִילֵימָא אֲבָנוֹ סַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ שֶׁהֲנִיחָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, וְנָפְלוּ בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהִזִּיקוּ, חֵיכֵי דָּמֵי – באיזה אופן הזיקו. אִי בַּהֲדֵי דְּאָזְלוּ קָא מַזְקֵי – אם הזיקו בדרך הילוכם, חַיְינוּ אֵשׁ. מַאי שְׁנָא אֵשׁ דְּכֹחַ אַחֵר של הרוח מָעוֹרֶכֶת בָּהֶן [באש] ומוליך אותה ויש לחשוש שתלך ותזיק על ידו, וְהֵיכָא מָמוֹנְךָ, וּשְׁמִירָתוֹ עָלֶיךָ, הָנֵי אבנו סכינו ומשאו שנפלו והזיקו על ידי הרוח נַמִּי כֹּחַ אַחֵר של הרוח מָעוֹרֶכֶת בָּהֶן, וּמָמוֹנְךָ, וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ. ואם כן יש להם להתחייב כמו אש, ולא יתכן לומר עליהם 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן'.

מסיקה הגמרא: אֶלָּא תּוֹלְדָה דְּאֵשׁ כְּאֵשׁ, וְכִי קָאָמַר רַב פָּפָּא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן' אַתּוֹלְדָה דְּרֶגֶל.

תמהה הגמרא: איך יתכן לומר על רֶגֶל, הָא אוֹקִימְנָא – הרי הסקנו לעיל (עמוד א) שתּוֹלְדָה דְּרֶגֶל היא כְּרֶגֶל.

משיבה הגמרא: דברי רב פפא 'תולדותיהן לאו כיוצא בהן' אמורים בַּחֲצִי נֶזֶק של צְרוֹרוֹת. שאם התיזה הבהמה בדרך הילוכה צרורות והלכו ושיברו את הכלים, הרי זו תולדת רגל. ומכל מקום שונה דינה מאב של 'רגל', משום דְּהִלְכְתָא גְּמִירֵי לָהּ – למדנו מהלכה למשה מסיני שאינה משלמת נזק שלם כרגל אלא חצי נזק בלבד.

שואלת הגמרא: ומאחר שאין תשלומיהם שוים לתשלומי רגל, אַמַּאי קָרֵי לָהּ לצרורות תּוֹלְדָה דְּרֶגֶל.

מתרצת הגמרא: צרורות קרויים תולדה דרגל משום שעליהם לְשַׁלֵּם חצי נזק זה מִן הָעֲלִיָּה [מכל נכסי המזיק], ולא כקרן תמה שאינה משתלמת אלא מגופו של השור המזיק.

מקשה הגמרא: וְהָא מַבְעֶה בְּעֵי [והסתפק] רָבָא בדבר זה. דְּבָעֵי רָבָא, חֲצִי נֶזֶק צְרוֹרוֹת, מִגּוּפוֹ של הדבר המזיק בלבד הוא מְשַׁלֵּם, אוֹ מִן הָעֲלִיָּה מְשַׁלֵּם.

מתרצת הגמרא: אף שלְרָבָא מַבְעֶה לֵיהּ בדין זה, אך לְרַב פָּפָּא פְּשִׁיטָא לֵיהּ שהוא משלם מן העליה.

ושוב שואלת הגמרא: לְרָבָא דְּמַבְעֶה לֵיהּ בדין זה, לפי הצד שאינו משלם אלא מגופו, אַמַּאי קָרֵי לָהּ לצרורות תּוֹלְדָה דְּרֶגֶל.

משיבה הגמרא: צרורות קרויים תולדת רגל לענין לְפוֹטְרָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כרגל, שאינה חייבת אלא ברשות הניזק כרגל.

שנינו במשנתנו, הַמַּבְעֶה וְהַהֲבָעֵר כו'. שואלת הגמרא: מַאי מַבְעֶה. משיבה הגמרא: רַב אָמַר, מַבְעֶה זֶה אָדָם המזיק. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, מַבְעֶה זֶה הַשֵּׁן.

מפרשת הגמרא: רַב אָמַר, מַבְעֶה זֶה אָדָם, משום דִּכְתִיב (ישעיה כא יב) 'אָמַר שֹׁמֵר, אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה, אִם תִּבְעָיוּן בָּעְיוּ, שֻׁבוּ אֲתָיוּ'. ו'בעיו' הוא לשון שאלה ובקשה. הרי לנו כי נאמר לשון 'בעיה' באדם, ועל כן גם את ה'מבעה' השנוי במשנתנו יש לפרש בנזקי אדם.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר, מַבְעֶה זֶה הַשֵּׁן, משום דִּכְתִיב (עובדיה א ו) 'אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו'.

מפרשת הגמרא: מַאי מַשְׁמַע – מהי משמעותו של כתוב זה, כְּדְמְתַרְגֵּם רַב יוֹסֵף, 'אֵיכְדֵין אִיתְבְּלִישׁ עֵשָׂו אִתְגְּלָיָן מַטְמְרוֹהִי' – איך נבלש עשו והתגלו מטמוניו. הרי לנו כי 'מבעה' הוא מלשון גילוי, ועל כן יש לפרש את ה'מבעה' השנוי במשנתנו בשן, שהיא לפעמים מגולה ולפעמים מכוסה.

שואלת הגמרא: וְרַב מַאי טַעְמָא לֹא אָמַר כִּשְׁמוּאֵל ש'מבעה' הוא מלשון גילוי, כמשתמע מדברי הכתוב בעובדיה.

משיבה הגמרא: אָמַר לָךְ רב, מִי קָתָנֵי במשנתנו 'נִבְעָה' כלשון 'נבעו' האמורה בכתוב הנ"ל, הלא 'מבעה' נאמר בה, שאינו לשון גילוי אלא לשון בקשה.

שואלת הגמרא: וּשְׁמוּאֵל מַאי טַעְמָא לֹא אָמַר כְּרַב ש'מבעה' הוא לשון בקשה האמורה באדם, כמשתמע מדברי הכתוב בישעיה.

משיבה הגמרא: אָמַר לָךְ שמואל, מִי קָתָנֵי במשנתנו 'בּוֹעֶה' כלשון 'בעיו' האמורה בכתוב הנ"ל, הלא מבעה נאמר בה, שאינו לשון בקשה אלא לשון גילוי.

ושוב שואלת הגמרא: מִכְּדֵי קְרָאֵי לֹא כְּמַר דְּיָיקֵי וְלֹא כְּמַר דְּיָיקֵי – מאחר שבין לרב ובין לשמואל אין לשון המשנה מכוונת לגמרי ללשון הכתובים האמורים, רַב מַאי טַעְמָא לֹא אָמַר כִּשְׁמוּאֵל, הלא אף לשיטתו אין מדוקדק לשון 'מבעה' שבמשנה.

משיבה הגמרא, הכרחו של רב להעמיד את מבעה באדם ולא בשן, משום שהיא כבר נכללת באב הראשון השנוי במשנה. שכן כבר תָּנָא 'שׁוֹר', וְכלולים בו כָּל מִילֵי דְּשׁוֹר, שהם קרן, שן, ורגל.

שואלת הגמרא: וּמדוע שְׁמוּאֵל נַמִּי לא יפרש כרב, הלא הָא כבר תָּנָא לֵיהּ שׁוֹר במשנתנו, ואף שן נכללת עמו.

אָמַר רַב יְהוּדָה בביאור שיטת שמואל, תָּנָא המשנה 'שׁוֹר' לְחִיוּב כָּרְנוֹ בלבד, וּלפיכך יש לפרש שמַבְעֶה בא לְחִיוּב שִׁינּוֹ.

מפרשת הגמרא לשיטת שמואל על פי דברי רב יהודה, את המשך דברי המשנה: וְהָכִי קָאָמַר, לֹא רְאִי הַכָּרֶן שֶׁאֵין הֲנָאָה לְהֶזֵּיקוֹ, ועל כן קל יותר לשומרה, כְּרְאִי הַשֵּׁן שֶׁיֵּשׁ הֲנָאָה לְהֶזֵּיקָהּ, ומאחר שהיא להוטה לאכול קשה לבעליה לשומרה מאכילה, והרי הוא כעין אנוס על אכילתה. לפיכך אילו נכתב בתורה חיוב קרן בלבד, לא היה בידינו ללמוד ממנו חיוב שן.